

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๕๕

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ได้เสนอคำร้อง กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ได้ยื่นบัญชี ฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ดังนี้

๑. เงินฝาก ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๗๑ บาท เงินลงทุน เป็นหุ้น รวมมูลค่า ๔,๕๐๕,๘๓๕,๗๑๐ บาท และยานพาหนะ ๓ คัน

๒. ทรัพย์สินของคู่สมรส มีเงินฝาก ๒ บัญชี จำนวนเงิน ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เงินลงทุน เป็นหุ้น รวมมูลค่า ๑,๘๕๐,๐๓๕,๐๘๗.๕๐ บาท และที่ดิน ๑๔ แปลง

๓. ทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีเงินลงทุน เป็นหุ้น รวมมูลค่า ๒๒๓,๗๕๐,๑๐๕ บาท

๔. หนี้สินของผู้ถูกร้อง เป็นหนี้กู้ยืมเงินธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘ จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ผู้ร้องทำการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว พบว่ามีทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ คือ

๑. เงินฝาก ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๕๐.๕๕ บาท ที่ดิน ๕ แปลง และรถยนต์ ๓ คัน

๒. ทรัพย์สินของคู่สมรส มีเงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท ที่ดิน ๒๑ แปลง และบ้านพักอาศัย ๑ หลัง

๓. ทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีเงินฝาก ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๒๐๐,๕๘๔.๘๔ บาท และที่ดิน ๒ แปลง

ผู้ร้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจง ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า บัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องทั้ง ๑๐ รายการ นั้น ผู้ถูกร้องมีไว้เพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจและไม่ได้เก็บบัญชีไว้ที่ตน ไม่มีการเคลื่อนไหว จึงทำให้ไม่ทราบว่า มียอดเงินคงเหลือในบัญชี ดังนั้น ขณะกรอกบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องจึงแสดงแต่ยอดในบัญชีเท่าที่จำได้จริง และใช้เฉพาะบัญชีที่ผู้ถูกร้องใช้หมุนเวียนในธุรกิจตามปกติเท่านั้น ส่วนบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสไม่ได้ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบถึงบัญชีเงินฝากดังกล่าว เพราะกลุ่มสมรสมีธุรกิจเป็นของตน มีบัญชีเงินฝากไว้ สำหรับใช้ในธุรกิจตามปกติ และเก็บเงินบางส่วนเป็นส่วนตัว สำหรับบัญชีเงินฝากของบุตรนั้น เป็นบัญชี ที่กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องเปิดบัญชีให้และไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ ที่ดิน ๕ แปลง ซึ่งเป็นของผู้ถูกร้องนั้น เป็นที่ดิน ที่ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการ และเก็บเอกสารสิทธิไว้หลายแห่ง จึงจำไม่ได้ว่ามีที่ดินดังกล่าว ในขณะที่รวบรวมทรัพย์สินเพื่อแจ้งในบัญชี ฯ ก็ไม่พบเอกสารสิทธิในที่ดินดังกล่าว จึงทำให้ยื่นขาดไป ที่ดินของกลุ่มสมรสและบุตร นั้น กลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินเองทั้งสิ้น ทำให้ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่า กลุ่มสมรส และบุตรมีที่ดิน และผู้ถูกร้องเห็นว่า ทรัพย์สินของกลุ่มสมรสและบุตรมีได้ได้มาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ของผู้ถูกร้อง จึงไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชี ฯ สำหรับรถยนต์ ๓ คัน เป็นรถยนต์เก่าที่ผู้ถูกร้องใช้ตั้งแต่เริ่มทำ ธุรกิจปัจจุบันไม่ได้ใช้ แต่เก็บไว้เป็นที่ระลึก จึงลืมนำแจ้งไว้ในบัญชี ฯ ที่กล่าวถึงบ้านพักของกลุ่มสมรส นั้น ความจริงเป็นบ้านที่ใช้เป็นที่ตั้งของบริษัทที่ทำงานของกลุ่มสมรสไม่ใช่บ้านพัก และกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้อง ก็มีได้พักอาศัยอยู่ในสถานที่นั้น เป็นการกรอรายการผิดพลาด ความจริงกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องพักอยู่ บ้านเลขที่ ๕๓/๕๘ ถนนบางนา - ตราด กม. ๑๕ ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ร้องมีความเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ พร้อมเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิก วุฒิสภาด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของผู้ร้องไว้และได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจง โดยผู้ถูกร้องชี้แจงคัดค้านว่า

๑. ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แต่ที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ นั้น เป็นการยื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งต่อมาได้ถูกยกเลิกไปและรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ก็มีได้ กำหนดรายละเอียดในการยื่นบัญชี ฯ ไว้ เพียงแต่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดระเบียบอันจำเป็นขึ้นใช้ ระเบียบดังกล่าว ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ นี้เอง สำหรับการยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงเป็นการยื่นก่อนระเบียบอันจำเป็นดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

๒. คำว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ใช้กับผู้กำลังดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ไม่ใช้กับผู้ถูกร้อง เพราะผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบผู้ถูกร้องโดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ บัญญัติให้ใช้เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่เท่านั้น ผู้ถูกร้องคงอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๖ ในส่วนที่เกี่ยวกับรักรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นผิดปกติ โดยจะนำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มาใช้กับผู้ถูกร้องไม่ได้

๓. องค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ครบตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ เพราะกรรมการ ป.ป.ช. ๒ คน คือ พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา มีลักษณะต้องห้ามเนื่องจากมีตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัท จึงมีผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องเสียไป มติในการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ ดังกล่าว จึงใช้ไม่ได้ด้วย เท่ากับผู้ร้องไม่เคยมีมติว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำใด ๆ อันแสดงว่าจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๔. ผู้ร้องมิได้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๐ เนื่องจากผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ โดยเข้าใจผิด น่าจะได้รับคำแนะนำหรือทักท้วงจากผู้ร้องก่อน แต่ปรากฏว่า ไม่มีการทักท้วง ผู้ถูกร้องจึงยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ โดยถือเอาการยื่นบัญชี ฯ ครั้งแรก เป็นต้นแบบ

ต่อมาวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากผู้ร้องให้ไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องแล้ว โดยผู้ร้องมิได้ดำเนินการตามระเบียบ ฯ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ ที่ว่า ก่อนที่ผู้ร้องจะมีมติดังกล่าว ต้องให้โอกาสผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหาชี้แจงต่อผู้ร้องก่อนที่จะมีมติ นอกจากนี้ ผู้ร้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดมิได้เป็นไปตามระเบียบ ฯ ข้อ ๒๒ ที่ให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องมีมติเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แต่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

๕. คำว่า “จงใจ” หรือ “ปกปิด” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๕ มิใช่เพียงการกระทำโดยรู้สำนึกหรือจิตใจบังคับอริยาบถเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยความมุ่งหมายต่อผลตามความหมายดังกล่าวนี้ อีกด้วย คำว่า “ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชี...” จึงมีความหมายเพียงแค่ว่าเจตนาไม่ยื่นบัญชี ฯ ก็ไม่อาจบังคับตามกฎหมายทั้งสองฉบับได้ จะต้องเป็นเรื่องเหนือเจตนาขึ้นไป คือ ต้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ นอกจากนี้จะมีเจตนาธรรมดาโดยรู้สำนึกและจงใจในการกระทำแล้ว การจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ จะต้องเป็นกรณีที่มีความมุ่งหมายตามกฎหมายฉบับนั้นด้วย การจงใจปกปิดรายการทรัพย์สินนั้นต้องเป็นเรื่องให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินและประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือมีทรัพย์สินร่ำรวยผิดปกติ เพราะใช้อำนาจหน้าที่นั้นแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นเท่านั้น

ทรัพย์สินที่คู่สมรสครอบครองอยู่ ตามรายการที่ผู้ร้องตรวจพบนั้น เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจโดยปกติทั้งสิ้น มิได้เป็นการได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์

๖. กฎหมายบัญญัติให้แสดงทรัพย์สินที่มีอยู่ในความครอบครองของคู่สมรส หรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แม้คู่สมรสจะมีเจตนาปกปิดทรัพย์สินก็ไม่อาจนำเอาเจตนาของคู่สมรสมาใช้กับหลักจิตใจของผู้ถูกร้องได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่อาจที่จะล่วงรู้ได้ เพราะเป็นเรื่องในใจเฉพาะบุคคลจะนำมาบังคับว่าผู้ถูกร้องจงใจปกปิดไม่แสดงรายการไม่ได้

๗. ผู้ร้องควรนำหลักการการวินิจฉัยกรณีของนายชวณ หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มาใช้กับกรณีของผู้ถูกร้อง หมายถึง ต้องเป็นการจงใจปกปิดเพื่อให้ได้ซึ่งประโยชน์หรือเสียประโยชน์ หากไม่ต้องด้วยกรณีดังกล่าวไม่ถือว่า จงใจปกปิดตามกฎหมาย มิได้ทำให้ผู้ถูกร้องหรือบุคคลใดได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริตจากการประกอบธุรกิจตามปกติ ก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

๘. กรณีเงินฝากของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หลายบัญชี แต่จะไม่ใช้ทุกบัญชี ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์กับธนาคารและความสะดวกทางธุรกิจ บัญชีเงินฝากทั้ง ๕ บัญชี ที่ตรวจพบนั้น ถือว่า เป็นจำนวนไม่มาก และบัญชีแทบจะไม่เคลื่อนไหว ดังนั้น จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่จงใจหลีกเลี่ยงกฎหมายนี้ แต่อาจเป็นการพลั้งเผลอที่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ การจะวินิจฉัยว่าเป็นการจงใจและปกปิดหรือไม่นั้น จะต้องดูข้อเท็จจริงประกอบกับพฤติการณ์อื่น ๆ บัญชี

กระแสรายวัน ๕ บัญชี ใน ๕ บัญชี ที่ตรวจพบ ซึ่งไม่มียอดเงินเคลื่อนไหวทั้งก่อน และหลังที่ผู้ถูกร้อง เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ๓ บัญชี อีกทั้งยอดเงินมีจำนวนน้อย ส่วนอีก ๑ บัญชี ที่มีการเคลื่อนไหวก็เป็นเชิงธุรกิจเท่านั้น

สำหรับตัวสัญญาใช้เงินของบริษัท สินเอเชีย จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๕๗๒๘๐๐๐๑๔๗ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีเงินจำนวนไม่มาก อีกทั้งผู้ถูกร้องจำไม่ได้ว่า มีตัวสัญญาใช้เงินฉบับดังกล่าว เพราะไม่ได้เป็นผู้เก็บรักษา อยู่ในระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับบริษัทผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน

กรณีเงินฝากของกลุ่มสมรส การเป็นสามีภรรยานั้นก็ไม้อาจล่วงรู้ถึงทรัพย์สินของกลุ่มสมรสได้ เป็นเรื่องที่เหนือวิสัยหากกลุ่มสมรสไม่ประสงค์จะแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็นบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรส ทั้ง ๒๓ บัญชี ไม่มีส่วนในการฝาก - ถอน เพราะเป็นบัญชีส่วนตัวของกลุ่มสมรสซึ่งไม่มีความเคลื่อนไหว ถึง ๑๖ บัญชี มีการเคลื่อนไหวอยู่บ้างเพียง ๕ บัญชี และเคลื่อนไหวเล็กน้อย ๑ บัญชี เท่านั้นจะฟังว่า ผู้ถูกร้องปกปิดไม่ได้

ตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ ซึ่งเป็นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๐๑๒๘๓๐๘ และเป็นของบริษัทเงินทุน คาเช่ย์ ทรัสต์ จำกัด (ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นบัตรเงินฝากของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)) กลุ่มสมรสมีได้นำมาให้ผู้ถูกร้องดู หรือบอกให้รู้มาก่อน

กรณีที่ดินของผู้ถูกร้องทั้ง ๕ แปลง ผู้ถูกร้องได้มาก่อนเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา การดำเนินการจดทะเบียนซื้อขายที่ดินทั้งหมดผู้ถูกร้องไม่เคยไปดำเนินการด้วยตนเอง แต่มอบให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนโดยตลอด ส่วนแปลงที่ ๕ ผู้ถูกร้องจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ขายให้แก่บริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๑ ผู้ถูกร้องไม่ต้องแสดงทรัพย์สินที่ดิน โฉนดแปลงนี้ ผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจที่จะปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินทั้ง ๕ แปลง

กรณีที่ดินกลุ่มสมรสนั้น กลุ่มสมรสดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินต่างๆ ของครอบครัวของผู้ถูกร้อง รวมถึงการเก็บเอกสารสิทธิต่างๆ ด้วย กลุ่มสมรสมีบ้านอยู่ ๒ หลัง และมีที่ทำงานหลายแห่ง การเก็บเอกสารของกลุ่มสมรสจึงเก็บไว้หลายแห่ง ผู้ถูกร้องไม่เคยตรวจสอบ ผู้ถูกร้องแจ้งต่อผู้ร้องได้ในส่วนที่ทราบ และที่กลุ่มสมรสแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเท่านั้น (๑๔ แปลง) ที่ดิน ๒๑ แปลงได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และเป็นที่ดินที่ได้มาโดยการทำมาหาได้โดยสุจริต ไม่มีเหตุอันใดที่จะต้องปกปิดหรือไม่แจ้งผู้ร้องทราบ

๕. ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการ ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวส่วนใหญ่ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และไม่มีเอกสารฉบับใดเป็นเท็จ หรือสร้างข้อเท็จจริงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์ ถือว่าเป็นการไม่จงใจ

๑๐. ผู้ถูกร้องไม่เข้าใจวิธีการและการกรอกข้อความในแบบบัญชี ฯ เนื่องจากผู้ร้องมิได้แนะนำวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เกิดจากความบกพร่องเท่านั้น

๑๑. เหตุที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการทรัพย์สินในส่วนที่ตกหล่นไปนั้น เนื่องจากหลงลืมและไม่ทราบว่ามีทรัพย์สินอยู่อีก และคู่สมรสไม่แจ้งให้ทราบ ดังนั้น กรณีของผู้ถูกร้อง จึงมิได้เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

จากเหตุผลดังกล่าวทั้งหมด ในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำขอของผู้ร้อง และเพิกถอนมติของผู้ร้องในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่าขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการเพราะยังเป็นกรรมการบริษัทอยู่นั้น พลโท สวัสดิ์ ฯ ยื่นคำชี้แจงว่าได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด เป็นหนังสือ และด้วยวาจาต่อกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ หลังจากนั้น ผู้ชี้แจงไม่เคยเข้าไปบริหารหรือจัดการในกิจการของบริษัท ฯ ไม่มีผลทำให้ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ตามนัยคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ว่าผู้ชี้แจงไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ มาตรา ๑๑ วรรคสอง

คุณหญิงปรียา ฯ ชี้แจงว่า ได้ยื่นหนังสือลาออกจากบริษัท วงศ์อมร จำกัด เมื่อต้นเดือนเมษายน ๒๕๔๒ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ว่าผู้ชี้แจงไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบ ฯ เช่นเดียวกับกรณีของพลโท สวัสดิ์ ฯ สำหรับบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด นั้น ได้ลาออกแล้วตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๒ และไม่ได้เป็นลูกจ้างบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ด้วย จึงไม่ได้ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง เพราะได้ลาออกภายในกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาเพื่อฟังคำเบิกความของผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และสืบพยานของผู้ร้องและผู้ถูกร้องรวมทั้งผู้แทนกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ แล้ว

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยประการแรกว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องเรื่องนี้ หรือไม่

ตามคำร้องของผู้ร้องและผู้รับมอบอำนาจจากผู้ร้องเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ความว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่แทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (๑) ประกอบด้วยมาตรา ๓๑๕ วรรคสาม ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง จากการตรวจสอบบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้ถูกร้อง มีบัญชีเงินฝาก ๕ บัญชี ตั๋วสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ และที่ดิน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ดิน ๗๑ ไร่ ๑ ตารางวา และส่วนที่เป็นของนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสของผู้ถูกร้อง มีบัญชีเงินฝาก ๒๓ บัญชี ตั๋วสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕ บาท และที่ดิน ๒๑ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ วา ผู้ร้องเห็นว่า เป็นการจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ จึงเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าสมาชิกภาพสมาชิกวุฒิสภาจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ หรือสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๒๓ แล้วแต่กรณี...” ตามข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ และพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๓ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ ตั้งแต่วันรัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐

ปัญหาว่าผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ.....”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าผู้ถูกร้องเมื่อเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้จึงต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๔) ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตนเอง ของคู่สมรส และของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยเฉพาะมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในระยะเวลาที่บัญญัติไว้ คือ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งและภายในสามสิบวันเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปี ตามที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องไม่ใช่การยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ ประเด็นนี้ ตามคำร้อง และคำชี้แจงและคำเบิกความของผู้รับมอบจากผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเสมือนว่าเป็นวันเข้ารับตำแหน่งใหม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (๑) สำหรับการยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๓ ว่า ให้ยื่นบัญชี ๑ ภายในหกสิบวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ถ้าพิจารณาตามข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องแล้ว ผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชี ๑ ภายในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๐ แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเกินกำหนดตามกฎหมายที่ผู้ถูกร้องอ้าง แม้จะได้รับการขยายเวลาก็ถือว่า เกินกำหนดเวลาการขยายอีก

พิจารณาแล้วเชื่อว่าผู้ถูกร้องรู้ว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ตามรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้ในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งจะสิ้นสุดวันยื่นบัญชี ๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันคือ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงได้ยื่นบัญชี ๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เทียบเคียงได้กับ คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๓ เรื่องคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภาในวาระเดียวกันกับผู้ถูกร้องว่า ผู้ดำรงตำแหน่ง สมาชิกวุฒิสภาเข้าดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันประกาศ ใช้รัฐธรรมนูญเป็นต้นมา ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า กรณีของผู้ถูกร้อง ไม่อยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่ เนื่องจากผู้ถูกร้องเห็นว่า มาตรา ๒๕๕ เป็นบทบัญญัติให้ใช้เฉพาะกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ แต่กรณีของผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกระทำความดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ที่บัญญัติคำว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นั้น เป็นคำรวม ย่อมหมายถึง ผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่งอยู่ และรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ พ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วยเพราะบทบัญญัติในหมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบอำนาจรัฐ และส่วนที่ ๑ ของหมวดที่ ๑๐ ว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มีข้อความดังกล่าวบัญญัติไว้ใน

มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ กระบวนการตรวจสอบก็เพื่อเปรียบเทียบว่าก่อนเข้ารับตำแหน่ง กับเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วสามสิบวัน และเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปีมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น หรือลดลงอย่างไร เพื่อดำเนินการกรณีมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือรัวผิดปกติ เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้ และต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ก็หมายความว่า แม้ผู้ถูกร้องจะพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปแล้วไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ต้องมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ อีก ๒ ครั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ กล่าวคือ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และภายในสามสิบวันนับแต่เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปี และถ้าไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือยื่นแต่แสดงรายการด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ควรแจ้งให้ทราบก็ต้องถูกห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ได้ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ พ้นจากตำแหน่งโดยการลาออก พ้นจากตำแหน่งโดยการถูกถอดถอน หรือพ้นโดยกรณีอื่นก็ตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มิได้บังคับใช้เฉพาะผู้กำลังดำรงตำแหน่งอยู่เท่านั้น แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๔ จะบัญญัติไว้ว่าถ้าฝ่าฝืนกรณีหนึ่งกรณีใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แล้ว ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ก็ตาม แต่ก็มีได้หมายความว่า จะหมายถึงผู้ที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด มีศักดิ์สูงกว่ากฎหมายอื่น เมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติอย่างไรย่อมมีผลใช้บังคับได้ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า กรรมการ ป.ป.ช. บางคนมีลักษณะต้องห้าม ทำให้หมดสิทธิของกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น พิจารณาจากข้อเท็จจริงตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างได้ความว่า พลโท สวัสดิ์ ฯ ได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๒ ซึ่งขณะนั้นมีชื่อเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ครั้นในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๔ จึงมีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าว ซึ่งกรณีนี้ พลโท สวัสดิ์ ฯ ได้ยื่นคำให้การต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ได้ยื่นใบลาออกจากการเป็นกรรมการต่อ พลเอก เอี่ยมศักดิ์ จุละจาริตต์ กรรมการบริษัท ฯ ผู้มีอำนาจแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ โดยมีหนังสือรับรองของ พลเอก เอี่ยมศักดิ์ ฯ ว่า ได้มีการยื่นใบลาออกจริง กรณีทำนองเดียวกันนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เรื่องประธานรัฐสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีสิบคนสิ้นสุดลงเฉพาะตัว กรณีดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน และบริษัท หรือไม่ ว่าหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนหรือกรรมการบริษัท ลาออกมีผล

ตั้งแต่วันที่ตัวแทนบอกเลิกการเป็นตัวแทนต่อตัวการจะด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังมีคำวินิจฉัยที่ ๑๘ /๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ เรื่อง องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยวินิจฉัยว่า พลโท สวัสดิ์ ฯ ได้พ้นจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ก่อนได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในกรณีของ พลโท สวัสดิ์ ฯ จึงฟังไม่ขึ้น

สำหรับกรณีที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า คุณหญิงปรีญา ฯ กรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. มีบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ตามเอกสารหมายเลข ๑ และบริษัท วงศ์อมร จำกัด ตามเอกสารหมายเลข ๒ คุณหญิงปรีญา ฯ ยังลงชื่อในบัญชีชื่อบุคคลของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ ตามเอกสารหมายเลข ๖ อีกด้วย นอกจากนี้ปรากฏตามเอกสารหมายเลข ๓ และ ๔ ว่าคุณหญิงปรีญา ฯ เพิ่งจะมีการไปจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๔ นี้เอง

คุณหญิงปรีญา ฯ ซึ่งแจ้งว่า ได้ยื่นใบลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด แล้ว โดยได้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทต่อนายทะเบียน ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ ตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียน หุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า พิจารณาแล้วเห็นว่า หนังสือรับรองดังกล่าวเป็นหลักฐานของทางราชการ จึงมีน้ำหนักและเชื่อได้ว่าคุณหญิงปรีญา ฯ ได้ลาออกจากบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ จริง สำหรับเหตุที่ลงชื่อในบัญชีชื่อบุคคลปี ๒๕๕๒ นั้น คุณหญิงปรีญา ฯ ซึ่งแจ้งว่า ไม่ได้กระทำในฐานะลูกจ้าง โดยที่ผู้ทำบัญชีของบริษัทซึ่งแจ้งว่าเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวระหว่าง เดือนมกราคม ๒๕๕๒ ถึง เดือนเมษายน ๒๕๕๒ จึงลงชื่อให้ไปโดยไม่ทำให้อีกกลับมาเป็นกรรมการอีก นางน้ำทิพย์ พันไพศาล ผู้แทนกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ เบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าการเป็นกรรมการบริษัทจะต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๕๑ และมาตรา ๑๑๕๓ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น และนำความไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทภายในสิบห้าวันเรียบร้อยแล้ว จากข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าคุณหญิงปรีญา ฯ ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้กลับไปเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด อีก ดังนั้น การที่คุณหญิงปรีญา ฯ ลงชื่อในบัญชีชื่อบุคคลปี ๒๕๕๒ แม้จะลงชื่อว่าเป็นกรรมการก็ไม่ได้หมายความว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ได้กลับมาเป็นกรรมการโดยชอบด้วยกฎหมายได้ น่าจะเป็นการลงชื่อไปโดยไม่มีอำนาจและจะทำให้อำนาจสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักปฏิบัติ หรือไม่ นั้น

เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่ไม่มีหลักฐานว่าคุณหญิงปรีดา ฯ กระทำในฐานะลูกจ้างซึ่งมีคุณหญิงวนิดา พุนศิริวงศ์ เบิกความสนับสนุนว่า คุณหญิงปรีดา ฯ ไม่เป็นลูกจ้างบริษัทด้วย จึงเห็นว่า คุณหญิงปรีดา ฯ ได้ลาออก และไม่มีตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ และภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและไม่เป็นลูกจ้างบริษัท ฯ ด้วย จึงไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของพลโท สวัสดิ์ ฯ และคุณหญิงปรีดา ฯ ในเรื่องนี้จึงสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง

ผู้ถูกร้องเห็นว่าผู้ร้องไม่ให้ความเป็นธรรม ควรให้ผู้ถูกร้องชี้แจงก่อนการวินิจฉัย นั้น ปรากฏว่า ข้อเท็จจริงผู้ร้องได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเป็นหนังสือแล้ว ถือว่าได้ให้โอกาสแก่ผู้ถูกร้องและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แล้ว สำหรับกรณีที่ไม่ได้ให้ชี้แจงเพิ่มเติม นั้น อาจเป็นเพราะผู้ร้องเห็นว่าเพียงพอแก่การวินิจฉัยแล้ว ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้ร้องเห็นสมควรได้

ผู้ถูกร้องยกขึ้นต่อสู้ว่า ผู้ร้องมีมติแล้ว ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นเวลา ๓๓ วัน นับแต่วันลงมติ จึงเกินกำหนดที่ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ ฯ ข้อ ๒๒ ที่กำหนดให้ดำเนินการ ภายใน ๓๐ วัน เป็นการฝ่าฝืนระเบียบ และขาดอายุความ นั้น เห็นว่ากำหนดระยะเวลาตามระเบียบ ดังกล่าวเป็นการกำหนดเพื่อเร่งรัดการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องกระทำอย่างรวดเร็ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่องนับแต่วันลงมติโดยมิได้ปล่อยปละละเลยให้ล่วงเลย หรือล่าช้าเกินสมควร จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบ และไม่ขาดอายุความ

ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ ๘ เสียง ซึ่งมากกว่าสองในสามของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมด (๕ คน) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แล้ว โดยเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ และปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบนั้น จึงเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ครบถ้วนแล้ว

ตามที่ได้พิจารณาข้างต้นแล้วว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ และเป็นผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๔) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ในกรณีเข้ารับ ตำแหน่งตั้งแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ และต้องยื่นบัญชี ฯ ภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป จะต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วัน พ้นจากตำแหน่ง และภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ

กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้ร้องได้ทำการตรวจสอบ และได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแล้ว ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. คนใดขาดคุณสมบัติและฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง เมื่อกรณีของผู้ถูกร้องอยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ตามที่ได้วินิจฉัยแล้ว นอกจากนี้ยังได้ความว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่เข้าประชุมมีมติเอกฉันท์ ๘ เสียง ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง และให้เสนอเรื่องเป็นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับพิจารณาวินิจฉัยคำร้องเรื่องนี้ได้

ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยในประการที่สอง ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและเอกสารประกอบไม่ครบถ้วนจริงหรือไม่ ประเด็นนี้ผู้ถูกร้องชี้แจงยอมรับว่า ได้แสดงรายการทรัพย์สินไม่ครบถ้วนตามที่ผู้ร้องตรวจพบทั้งที่เป็นของผู้ถูกร้องเอง ของคู่สมรส และของบุตร ตามคำร้องจริง เว้นแต่บ้านพัก ๑ หลัง นั้น ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่าไม่ใช่บ้านพักแต่เป็นสำนักงานประกอบธุรกิจของคู่สมรส

ตามผู้ถูกร้องชี้แจงคัดค้านว่า เป็นการเข้าใจผิดในการกรอกแบบบัญชี ฯ นั้น รัฐธรรมนูญระบุไว้ชัดแจ้งว่าทรัพย์สินของตน ของคู่สมรส และของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พิจารณาแล้วเชื่อว่าผู้ถูกร้องเข้าใจความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ดี เพราะผู้ถูกร้องก็ได้แสดงรายการทรัพย์สินของตนบางส่วน ของคู่สมรส และของบุตรบางส่วนแล้ว จึงเป็นการยืนยันว่าไม่ทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้ถูกร้อง

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยในประการที่สาม ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามคำร้อง หรือไม่ ปัญหาว่าทรัพย์สินทั้งของผู้ถูกร้อง ของคู่สมรส และของบุตรดังกล่าวที่ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินนั้น ผู้ถูกร้องรู้ว่ามียังทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ หรือไม่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ใช้คำว่าไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง หมายถึงการแสดงเจตนาอยู่ในตัวแล้ว แต่เมื่อบัญญัติคำว่า “จงใจ” ไว้ด้วยก็ย่อมหมายถึงว่ารู้ข้อเท็จจริงอยู่แล้วแต่ไม่กระทำ เช่น รู้ว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ แต่ไม่ยื่น รู้ว่าทรัพย์สินมีอยู่เท่าไร แต่แสดงรายการ แสดงยอด หรือจำนวนให้แตกต่างจากความเป็นจริง เช่นมีอยู่ ๕๐๐ บาท แต่บอกว่า ๘๐๐ บาท ซึ่งเป็นการแสดงรายการเท็จ หรือรู้ว่ามียังทรัพย์สินแต่ไม่แสดงรายการเลย หรือแสดงไม่ครบถ้วนโดยไม่มีเหตุสมควรเช่นนี้ จึงถือได้ว่ามีเจตนาปกปิด หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง คำว่าจงใจ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังกล่าวก็คือ มีเจตนาธรรมดาไม่ต้องการเจตนาพิเศษเพื่อกระทำการ

อันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือปกปิดเพื่อการกระทำที่ไม่ถูกต้องแต่อย่างใด รัฐธรรมนูญมุ่งประสงค์แต่เพียงว่า ผู้ยื่นบัญชี ๑ ต้องรู้ถึงความมีอยู่ของทรัพย์สิน หรือสิทธิในทรัพย์สินเท่านั้น ถ้าน่าจะรู้หรือควรต้องรู้นั้น ยังไม่พอเพราะการไม่ยื่นบัญชี ๑ จะเป็นการผิดต่อเมื่อผู้กระทำรู้ว่ามิหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ถ้าต้องการจะ แสดงรายการอันเป็นเท็จก็ต้องรู้ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินว่าเท่าใด แล้วแสดงรายการให้แตกต่างจากความ เป็นจริง หรือถ้าจะปกปิดก็ต้องรู้ว่ามีความอยู่จริงเท่าใด จึงจะดำเนินการปกปิดได้ เป็นต้น

ปัญหาการจะรับฟังได้อย่างไรว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ โดยรู้ถึงการมีอยู่จริงของทรัพย์สินของตน ของคู่สมรส หรือของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ นั้น จำต้องพิจารณาพยานหลักฐานอย่างเคร่งครัดและ รอบคอบ เพราะโทษทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เป็นโทษค่อนข้างร้ายแรง กล่าวคือ ถ้าไม่ยื่นบัญชี ๑ ภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ หรือยื่นบัญชี ๑ แต่เป็นการแสดง รายการด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ถ้ากำลังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่จะต้อง พ้นจากตำแหน่งทันที และจะถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจาก ตำแหน่ง แต่ถ้าพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว ก็จะถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งเช่นเดียวกัน จะพ้นจากตำแหน่งเพราะลาออก ครบวาระ ถูกถอดถอน ยุบสภา หรือเหตุอื่นใดก็ตาม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินของตน ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้แสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชี ๑ ตามข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ได้ความว่า ผู้ร้องได้ตรวจ บัญชี ๑ ของผู้ถูกร้องแล้วพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของผู้ถูกร้อง เป็นเงินฝาก ๕ บัญชีและตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๔๐.๕๕ บาท ที่ดิน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ดิน ๗๑ ไร่ ๑ งาน และรถยนต์ ๓ คัน ผู้ถูกร้องชี้แจงยอมรับว่าไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สิน ที่เป็นเงินฝากจริงแต่เป็นบัญชีฝากเงินที่ไม่มีการเคลื่อนไหว บัญชีก็ไม่ได้เก็บไว้กับผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้อง กรอกรายการลงในบัญชีเท่าที่จำได้ และเฉพาะที่ใช้หมุนเวียนในธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ถูกร้องมีความสับสน ในการกรอกแบบบัญชี สำหรับทรัพย์สินของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้นผู้ถูกร้องแสดงเฉพาะที่รู้ เท่านั้น ตามที่ได้วินิจฉัยข้างต้นแล้วว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ และต้องแสดงรายการทรัพย์สิน ที่มีอยู่ในวันยื่นบัญชี ๑ ทั้งหมดไม่ว่าจะได้มาด้วยเหตุใด ถ้าเป็นเงินฝากก็ต้องแสดงทุกบัญชีจะมีกระแสเงิน เคลื่อนไหวหรือไม่ และทรัพย์สินจะมีมาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือไม่ โดยเฉพาะที่ดิน และบัญชีฝากเงินบางบัญชีนั้น ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่าไม่ได้เป็นผู้เก็บหลักฐาน

พิจารณาคำชี้แจงและข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องแล้วแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องรู้ว่ามียทรัพย์สินแต่หาหลักฐานไม่ได้จึงไม่แสดงรายการในส่วนของผู้ถูกร้องเป็นเงินฝาก ๕ บัญชี ตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ เป็นเงินถึง ๒๖ ล้านบาทเศษ ก็นับว่ามีจำนวนมาก สำหรับที่ดินเมื่อรวมเนื้อที่แล้วถึง ๗๑ ไร่เศษ นั้น เป็นที่ดินที่ผู้ถูกร้องซื้อมา หากคิดราคาเป็นเงินน่าจะอีกหลายสิบล้านบาท แสดงว่าผู้ถูกร้องรู้ว่ามียที่ดินแต่หาหลักฐานไม่พบ จึงแสดงเท่าที่มีหลักฐาน กรณีรถยนต์ นั้น แม้จะเป็นรถยนต์เก่าก็ต้องแสดงจะอ้างว่าลืมนั้นไม่น่าเชื่อเพราะมีจำนวนถึง ๓ คัน จึงเชื่อได้โดยไม่มีเหตุระแวงสงสัยว่าผู้ถูกร้องรู้ว่าตนมียทรัพย์สินซึ่งมีเงินฝาก ๕ บัญชี ตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ และที่ดิน ๕ แปลงตามคำร้องแต่ไม่แสดงรายการในบัญชี ฯ จริง

ในส่วนทรัพย์สินของกลุ่มสมรส ผู้ร้องได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า เป็นบัญชีเงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓๕๐ ล้านบาทเศษ กับที่ดิน ๒๑ แปลง เนื้อที่ ๑๗๒ ไร่เศษ ต้องถือว่าจำนวนมาก ถ้าคิดราคาเป็นเงินน่าจะเป็นสิบล้านบาท ซึ่งเมื่อรวมกับบัญชีเงินฝากก็ถือว่ามียมูลค่ามากสำหรับธุรกิจของผู้ถูกร้อง นางสุวิมล มหากิจศิริ กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องเบิกความเป็นพยานผู้ถูกร้องว่า ทรัพย์สินซึ่งเป็นของพยานนั้น มีหลายรายการ พยานปกปิดไม่บอกให้ผู้ถูกร้องทราบเพราะผู้ถูกร้องเป็นนักลงทุน มีความเสี่ยง จึงเก็บไว้เพื่ออนาคตของลูก ๆ

ปัญหาว่าผู้ถูกร้องรู้หรือไม่ว่ากลุ่มสมรสมีบัญชีเงินฝากที่ยังไม่ได้แสดงรายการ รวมทั้งตัวสัญญาใช้เงินและที่ดินอีก ๒๓ แปลง พิจารณาแล้วนางสุวิมล ฯ เป็นแม่บ้านและช่วยเหลืองานธุรกิจของผู้ถูกร้องบ้าง ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องและนางสุวิมลหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ ทั้งไม่มีสาเหตุโกรธเคืองการอยู่ร่วมกันเป็นเวลานับสิบปีจะไม่ทราบบ้างเลยหรือว่ากลุ่มสมรสมีบัญชีเงินฝากในชื่อของกลุ่มสมรสอีกซึ่งมีจำนวนถึง ๒๓ บัญชี นอกเหนือจากที่แสดงรายการไว้แล้ว เพียง ๒ บัญชี นำพิจารณาว่า กลุ่มสมรสจะมีเงินฝากและเอามาจากที่ใด นอกจากได้มาจากการประกอบกิจการของสามี ซึ่งมีจำนวนมากกว่าที่ผู้ถูกร้องมีในบัญชีเงินฝากเสียอีก

สำหรับที่ดิน ปรากฏว่าบางแปลงเป็นที่ดินที่กลุ่มสมรสมีมานานแล้ว และอีกหลายแปลงได้ซื้อมาก่อนการขึ้นบัญชี ฯ เป็นเวลาหลายปีมีจำนวนรวมกันถึง ๑๗๒ ไร่ ซึ่งถือได้ว่ามีจำนวนมากซึ่งคนทั่วไปจะมีเช่นนี้ไม่กี่ราย และส่วนใหญ่เป็นที่ดินอยู่ในจังหวัดใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร มีหลายแปลงเป็นที่ดินที่กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องซื้อมาและตั้งอยู่ไม่ห่างจากบ้านพักอาศัยและสำนักงานของผู้ถูกร้องที่ประกอบธุรกิจ จะเชื่อได้อย่างไรว่าผู้ถูกร้องไม่ทราบว่ากลุ่มสมรสมีที่ดินโดยที่ดินเป็นอสังหาริมทรัพย์ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพเช่นทรัพย์สินอื่น ต้องมีหลักฐานจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ การมีที่ดินก็ต้องหาประโยชน์จากที่ดิน เช่น

ทำประโยชน์เอง ให้เช่า และยังคงดูแลขอบเขต ทั้งต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่เป็นประจำทุกปี เชื่อว่าผู้ถูกร้องจะต้องทราบพฤติกรรมการที่ดินของกลุ่มสมรสบ้าง โดยเฉพาะการมีที่ดินเป็นเครื่องหมายของการแสดงฐานะ หากเป็นสามีภรรยาแล้วย่อมต้องให้ทราบเพื่อชื่นชมและเพื่อให้ผู้อื่นเชื่อถือยกย่องด้วยกัน เห็นว่าไม่มีเหตุที่จะต้องปกปิดไม่ให้ผู้ถูกร้องทราบ เพราะปรากฏว่ากิจการของผู้ถูกร้องมีความก้าวหน้าประสบความสำเร็จ ไม่มีความเสี่ยงมากถึงกับต้องซ่อนเร้นทรัพย์สินไว้ในยามเกิดความล้มเหลวในธุรกิจ คำเบิกความของนางสุวิมล ฯ ขัดต่อเหตุผล จึงไม่มีน้ำหนักแก่การรับฟัง

พิจารณาถึงจำนวนบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสมีจำนวนถึง ๒๓ บัญชี มียอดเงินรวมเกือบ ๔๐๐ ล้านบาท ที่ดินจำนวน ๒๑ แปลง มีเนื้อที่ถึง ๑๗๒ ไร่ เชื่อได้โดยไม่มีเหตุสงสัยว่าผู้ถูกร้องรู้ว่า กลุ่มสมรสโดยมีบัญชีเงินฝากและที่ดินดังกล่าว สำหรับในส่วนของบุตรนั้น ได้ความว่า นางสุวิมล ฯ เป็นคนจัดการฝากให้ นั้น มีจำนวนเพียง ๒๐๐,๐๐๐ บาทเศษ หากไม่มีผู้ใดแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ ก็ไม่มีโอกาสจะรู้ได้เอง จึงเชื่อว่าผู้ถูกร้องไม่รู้ว่าบุตรมีทรัพย์สินที่ไม่ได้แจ้งในขณะยื่นบัญชี ฯ

การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เป็นคนกลัวเมียจึงไม่กล้าสอบถาม นั้น น่าจะไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้อีกเช่นกัน เพราะผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่ามีกิจการและธุรกิจเป็นหมื่นล้าน แสดงว่าผู้ถูกร้องมีความสามารถในการประกอบอาชีพ มิใช่อาศัยภรรยา ย่อมทำให้ภรรยาเกิดความเกรงใจ จึงไม่มีเหตุที่จะต้องกลัวหรือเกรงใจภรรยา และภรรยาหรือกลุ่มสมรสก็ไม่มีเหตุผลเพียงพอจะปิดบังทรัพย์สินไม่ให้ผู้ถูกร้องรู้

ส่วนข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในประเด็นอื่นอีกนั้น เห็นว่าไม่เป็นสาระจึงไม่พิจารณาวินิจฉัยให้

ตามทางพิจารณาเมื่อได้ความว่า ผู้ถูกร้องรู้ว่า มีทรัพย์สินในส่วนของตน ของกลุ่มสมรสที่ยังไม่ได้แสดงรายการในบัญชี ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง พิจารณาแล้ว แม้จะไม่ได้ความว่าผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตนและของกลุ่มสมรสดังกล่าว จะไม่มีเจตนาปกปิดเพื่อกระทำการอย่างใด หรือเพื่อกระทำการอันมิชอบก็ตาม แต่กรณีของผู้ถูกร้องที่รู้ว่า มีทรัพย์สินแล้วไม่แจ้งก็เป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แล้ว สำหรับคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดด้วยว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จด้วย นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่มีข้อเท็จจริงทำให้เชื่อได้ว่า มีทรัพย์สินรายการใดบ้างที่ผู้ถูกร้องแสดงให้เห็นผิดแผกไปจากความเป็นจริง จึงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามคำขอของผู้ร้องในประการที่สามว่า การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นั้น นับอย่างไร ความตอนหนึ่งในวรรคหนึ่งของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง หมายความว่าผู้ยื่น

พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองเมื่อใดก็นับต่อจากวันพ้นจากตำแหน่งที่เนื่องมาจากการต้องยื่นบัญชี ๙ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองครั้งนั้น คราวนั้น จะพ้นด้วยเหตุครบวาระ ลาออก ขาดคุณสมบัติ กระทำการต้องห้าม ยุบสภา ถูกถอดถอน ไม่ยื่นบัญชี ๙ หรือมีการตรวจพบว่าจงใจยื่นบัญชี ๙ ด้วยข้อความเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ก็ตามให้นับต่อจากวันพ้นจากตำแหน่งเป็นต้นไป ครบห้าปีเมื่อใดก็ถือว่าพ้นระยะเวลา ต้องห้ามแล้ว แม้ภายหลังห้าปีแล้วจะตรวจพบว่ากระทำการฝ่าฝืนอย่างหนึ่งอย่างใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ก็จะนำข้อห้ามการดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไปใช้กับ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นไม่ได้ จึงเป็นเพียงการตรวจสอบบัญชี ๙ เพื่อผลในการเมืองและสังคมเท่านั้น หากจะ เพื่อดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ไม่ได้เช่นกัน เพราะอายุความในการตรวจสอบ เพียงสองปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

ตามข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๙ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ขณะดำรง ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๓ จึงต้องนับเวลา ต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ โดยปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

คำขออื่นให้ยก

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ